LIMNOFISH-Journal of Limnology and Freshwater Fisheries Research 4(2): 103-111 (2018)

Journal of Limnology and Freshwater Fisheries Research

limnofish

http://www.limnofish.org

Türkiye İç Su Amatör Balıkçılığında 'Amatör Balıkçı Belgesi'

Tuncay ATEŞŞAHİN[1*] Mehmet CİLBİZ[2]

[1]Fırat Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi, Avlama Teknolojisi Bölümü, 23119 Elazığ Türkiye
[2]Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü, 32500 Eğirdir,-Isparta-Türkiye

ÖZ

Bu çalışmada, Türkiye iç sularında amatör balıkçılık faaliyetinde bulunan kişilerin Amatör Balıkçılık Belgesi özelinde bazı sosyo-demografik özellikleri araştırılmıştır. Veriler interaktif ve online anket kullanılarak, Mart 2017- Temmuz 2017 ayları arasında gerçekleştirilmiş ve 2045 gönüllü üzerinde uygulanmıştır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda; amatör balıkçıların %45,3'ün de Amatör Balıkçı Belgesi mevcut iken, % 54,7'sinde bulunmadığı belirlenmiştir. Amatör Balıkçı Belgesi'ne sahip olma eğiliminin genç yaş gruplarında (14-35), orta ve yaşlı balıkçılara göre daha yaygın olduğu tespit edilmiştir (X^2=156.802, p<0,001). Genel olarak eğitim seviyeleri arttıkça Amatör Balıkçı Belgesine sahip olma oranlarında da bir artış gözlenmiştir (X^2=24.382, p<0,001). Öğrenciler arasında Amatör Balıkçı Belgesi sahip olma oranı % 76,19 iken, bu oran emekliler arasında % 30,90'dır (X^2 = 80.107, p<0,001). Ankete katılan şahısların %71,9'u herhangi bir kurum tarafından hiç denetlenmediğini beyan etmiştir. Denetlenenler ise denetimlerin ağırlıklı olarak Jandarma (%73,56) ve daha sonrasında da Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (%19,23) yetkilileri tarafından gerçekleştirildiğini bildirilmiştir. Sonuç olarak, sürdürülebilir bir balıkçılık yönetimi tesis edilebilmesi için ticari balıkçılıkta olduğu gibi amatör balıkçılıkta da ruhsatlandırmanın zorunlu olması ve avlanan balık miktarlarının düzenli olarak kayıt altına alınması gerekmektedir. Balıkçılık konusunda temel bir eğitim almayan hiç kimseye Amatör Balıkçı Belgesi verilmemelidir.

Anahtar kelimeler: Amatör balıkçı belgesi, balıkçılık kontrolü, amatör balıkçılık

MAKALE BİLGİSİ

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Geliş : 03.01.2018
Düzeltme : 13.04.2018
Kabul : 03.05.2018
Yayım : 17.08.2018

DOI:10.17216/LimnoFish.374113

*** SORUMLU YAZAR**

tatessahin@firat.edu.tr
Tel : +90 424 237 00 00

Amateur Fishing License in Turkish Inland Amateur Fishery

Abstract: In this study, some socio-demographic properties of Turkish inland amateur fishermen were investigated according to having the Amateur Fishing License or not. Data were obtained by using interactive and online surveys between March 2017 and July 2017. The survey was performed by 2045 volunteer anglers. End of the evaluating process, it was found that 45.3% of the amateur anglers who participated in the survey had amateur fishing license, but 54.7% of them did not have. Amateur anglers in young age groups (14-35) had a higher rate of having amateur fishing license compared with the middle and older age groups (X^2=156.802, p<0.001). In general, the rate of having amateur fishing license increase with the increasing of the education level of amateur anglers (X^2=24.382, p<0.001). Having amateur fishing license was high among the students (76.19 %) but it was very low among the retirees (30.90 %) (X^2 = 80.107, p<0.001). Amateur anglers who participated in the survey were declared that 71.9 % of them were not audited at all, 73.56 % of them were audited by the gendarmerie and 19.23 % of them were audited by the Ministry of Food, Agriculture and Livestock. Finally, registration should be obligatory for angler like commercial fishermen and the amount of fish cought should be recorded regularlyto institute a sustainabile fisheries management. Amateur Fishing License should not be given anybody if who did not take education about basic fisheries.

Keywords: Amateur fishing license, fisheries control, amateur fisheries

Alıntılama
Ateşşahin T, Cilbiz M. 2018. Türkiye İç Su Amatör Balıkçılığında 'Amatör Balıkçı Belgesi'. LimnoFish. 4(2):103-111. doi: 10.17216/LimnoFish.374113

Giriş

Arkeolojik kazılar sırasında bulunan balık fosilleri, ilk balıkçılık faaliyetinin günümüzden 500000 yıl öncesine kadar uzandığını ortaya çıkarmıştır. O dönemde balık yakalama işleminin çıplak elle veya gelişmemiş doğal materyallerle yapıldığı düşünülmektedir. Halen günümüzde de yaygın olarak kullanılmakta olan olta, ağ gibi avcılık

aletleri ilk olarak Mısır'da M.Ö. 3500'li yıllarda kullanılmıştır. İlk yıllarında sadece temel gıda maddesi olarak tüketim amacıyla gerçekleştirilen balıkçılık faaliyeti, bazıları halen günümüzde kullanılan tekniklerle Batı ülkelerinde eğlence amacına dönüşmüş ve rekreasyonel balıkçılık ortaya çıkmıştır (Alimentarium, 2018). Ticari avcılık ile üretilen balık miktarı her zaman için yönetim otoriteleri açısından çok daha önemli olduğu için amatör balıkçılık ile ilgili düzenlemeler çoğunlukla arka planda kalmıştır. Ancak artan dünya nüfusuna zıt olarak balık stoklarında gözlenen azalma yöneticileri amatör balıkçılık ile ilgili olarak da düzenlemeler yapmaya zorlamıştır.

Türkiye'de amatör balıkçılığın yasal çerçevesi 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanunu, Su Ürünleri Yönetmeliği ve hem amatör hem de ticari amaçlı su ürünleri avcılığını düzenleyen tebliğlerle ile belirlenmiştir. Amatör Amaçlı Su Ürünleri Avcılığının Düzenlenmesi Hakkındaki 4/2 numaralı tebliğ (BSGM 2017) özetle, avlanması yasak ve serbest olan türler, bunların maksimum miktarları, kullanılacak av araçlarının nitelik ve miktarları, avcılığın yapılabileceği ve yapılamayacağı yerler ve zaman yasakları gibi hususlar açıklanmıştır. Tebliğe göre amatör balıkçılık, sadece rekreasyon, spor veya dinlenme amacıyla yapılan, maddi veya ticari kazanç gayesi gütmeyen, avlanılan ürünün satılmadığı balıkçılık aktivitesi olarak tanımlanmaktadır. Aynı tebliğin 4. Maddesinde 'Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı gerçek kişiler, bu Tebliğ ile getirilen yasak, sınırlama ve sorumluluklara uymak şartıyla amatör balıkçılık yapabilirler. Bu kişilere müracaatları halinde, veriliş tarihinden itibaren beş yıl geçerli olmak üzere, il ve ilçe müdürlüklerince ***Amatör Balıkçı Belgesi (ABB)*** verilir. Bu belgenin alınması veya avcılık sırasında bulundurulması zorunlu değildir' hükmü yer almaktadır. Özetle Türkiye'de balıkçılık yönetim otoritesinin kendi vatandaşları için Amatör Balıkçılık Belgesini zorunlu tutmadığı söylenebilir. Konu ile ilgili olarak dünyada farklı uygulamaların gerçekleştirildiği görülmektedir. Örneğin Avrupa Birliği ülkelerinden Polonya, İsveç, Danimarka (ayrıca ödeme yapılması da gerekli), Almanya, İspanya, İtalya, Yunanistan'da zorunlu iken; Hollanda, Belçika, Birleşik Krallık, Fransa, Slovenya (ilgili derneğe üye olmaları yeterli), Kıbrıs Rum Kesimi'nde zorunlu değildir (Pavson vd. 2008).

Rekrasyonel balıkçılık dünyada denizlerde ve tatlısularda önemli bir sosyal ve ekonomik etkinliktir. Dünya'da bu etkinliğin katılımı oranları ile ilgili birçok çalışma mevcuttur (Cooke ve Cowx 2004; Arliungaus ve Cooke 2009) ancak bu oranın tespiti zor olmakla beraber dünyada yetişkin nüfusun %10'unun bu eğlenceli aktiviteyi gerçekleştirildiği tahmin edilmektedir. Ülkemizde zorunlu belge alma durumu olmadığından bu aktivite ile uğraşan kişilerin sayıları ve ne kadar ekonomik bir etki yaptıkları tam olarak bilinmemektedir. Belge alma zorunlulukları olmamasına rağmen bakanlığın ilgili birimlerinden Amatör Balıkçı Belgesi alanların sayısı 245137' dir (BSGM 2017).

Rekreasyonel balıkçılıkta avlanılan balıklar satılmadığı için, amatör balıkçıların herhangi bir ticari kaygıları bulunmamakla beraber bu durum amatör balıkçılığı güzelce vakit geçirilen bir etkinlik haline dönüştürmektedir. Dünyada rekreasyonel balıkçılık ekonomisi ile ilgili birçok çalışma bulunmasına rağmen (Cooke ve Cowx 2004; Arliungaus ve Cooke 2009) ülkemizde ekonomisi ile ilgili çalışmalar azınlıktadır (Ünal vd. 2010; Doğan ve Çağıltay 2012; Tunca vd. 2012; Aydın vd. 2013; Taylan vd. 2017; Aydın vd. 2018). Yapılan çalışmalarda çoğu denizel ortamlar olmak kaydıyla sosyo demografik özellikleri, avcılık verimlilikleri gibi konular çalışılmıştır. Ancak ülkemiz iç sularında bu eğlenceli aktivite ile ilgili çalışmalar (Zengin 2013; Dalkıran ve Baki 2009; Ateşşahin vd. 2014) sınırlı sayıda kalmıştır.

Amatör olta balıkçılığının sosyo-ekonomik verilerini hesaplamak ve bu eğlenceli aktivitenin sucul organizmalar üzerine ne gibi etkilerinin olduğu konularında bazı anket çalışmaları yapılmıştır (Tunca vd. 2016). Bu konuları tespit etmek amacıyla farklı anket uygulamaları kullanılmaktadır. Bunlar yüz yüze, posta, e-mail, telefon (Pollock vd. 1994) ve günümüzde çok popüler olan internet üzerinden (Arlinghaus ve Mehner 2003) ve sosyal medya üzerinde kurulan gruplarla yapılan anketlerdir. Bir çok araştırmacı ve yöneticiler verileri online olarak toplayarak mali olarak tasarruf sağlama yönüne gitmişlerdir. Gün geçtikçe popüler olan internet üzerinden anket çalışmaları birçok alanda olduğu gibi balıkçılık alanında da yaygınlaşmıştır (Graefe vd. 2011). Interaktif anketlerin hem ekonomik yönden hem de farklı bölgelerdeki birçok kitlelere ulaşabilmesi bakımından çok fazla avantajları bulunmaktadır.

Son yıllarda amatör balıkçılık üzerine yapılan çalışmalarda genel olarak amatör balıkçıların bazı sosyo-ekonomik özellikleri (Garlock ve Lorenzen 2017; Barrella vd. 2016), amatör balıkçı ticari balıkçı çekişmeleri (Boucquey 2017), balık biyo kütle yoğunluğu ile amatör balıkçı lisans satışı arasındaki ilişkiler (Hunt vd. 2017), amatör balıkçılığın izlenmesi ve üretim miktarının tahmini (Ryan vd. 2016) gibi konulara yoğunlaşılmıştır. Ancak ülkemiz iç sularında amatör balıkçılık belgesi üzerine yapılan bütünleyici bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Ülkemizde amatör balıkçılıkla ilgili yapılan çalışmalarda genellikle yüz yüze anket yapılarak veriler toplanmaya ve araştırılmaya çalışılmıştır. Yüz

yüze anket yapılmasından dolayı çalışmalar kısıtlı deneklerle ve lokal kalmıştır. Bu nedenlerden dolayı interaktif bir çalışmayla Türkiye iç sularında faaliyet gösteren amatör balıkçıların Amatör Balıkçı Belgesine sahip olma durumlarına, eğitim düzeylerine, aylık gelirlerine, balıkçılık tecrübelerine, 4/2 Numaralı Amatör Amaçlı Su Ürünleri Avcılığının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ'e sahip olma durumlarına ve denetlenme durumlarına göre kıyaslamalar yapılmıştır.

Materyal ve Metot

Araştırma Mart-2017 ve Temmuz-2017 ayları arasında web tabanlı bir interaktif anket formu kullanılarak yürütülmüştür. Hazırlanan anket formu https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf5Ns-jBmwHWOHWH-ksKo5zA0cP1p0iwKMXf-lDn5v2RqcmoA/viewform?c=0&w=1) web adresinden yayınlanmıştır. Bu anket formunda 32 adet soru bulunmaktadır. Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde anketteki 7 soru kullanılmıştır. Bu sorular ile; amatör balıkçıların *ABB*'ne sahip olma durumlarınının, yaş gruplarına, eğitim durumlarına, aylık gelir düzeylerine, balıkçılık tecrübelerine, Amatör Amaçlı Su Ürünleri Avcılığının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ'i düzenleyen (*AASADT*) tebliğ'e sahip olma durumlarına ve denetlenme durumlarına göre değerlendirmeler yapılmıştır. Ankete katılımı arttırabilmek adına ülkesel anlamda amatör balıkçılıkla ilgili dernek ve federasyonların yöneticilerine ve başkanlarına bilgilendirme yapılmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır; Sazan Balıkçıları, Avrasya Amatör ve Sportif Olta Balıkçılığı Federasyonu, Denizli Amatör Sportif Olta Balıkçıları ve Su Ürünlerini Koruma Derneği, Sazan Avcıları Eskişehir, Fırat Havzası Olta Balıkçıları, (Kaobder) Amatör Olta Balıkçıları, Kara Avcıları ve Doğal Hayati Koruma Derneği Sportif Oltacılık, Kahramanmaraş Amatör Olta Balıkçıları, Kara Avcılığı ve Doğal Hayatı Koruma ve Adana Olta Balıkçıları.

Parametrik olmayan verilerin istatistiksel olarak değerlendirmesinde Ki-Kare (X^2) Bağımsızlık Testi kullanılmıştır. P<0,05 önem düzeyinde gerçekleştirilen hesaplamalarda, IBM SPSS (Statistics for Windows Version 25.0. Armonk, NY: IBM Corp.) paket programı kullanılmıştır.

Bulgular

01.03.2017- 31.07.2017 tarihleri arasında erişime açık olan online ankete Türkiye'nin 81 ilinin 70'inden 2045 kişi tarafından katılım sağlanmıştır. Bu çerçevede anket sonuçlarının ülkenin %86'lık bir bölümünü temsil ettiği söylenebilir. Katılımın gerçekleştiği iller ve toplam anket sayıları Şekil 1'de verilmektedir. İl bazında anket sayıları 1-254 aralığında değişim göstermiştir. En yüksek katılım 254 anketle İstanbul ilinden sağlanmıştır. Genel olarak ankete katılımın olmadığı illerde amatör balıkçılık açısından yeterli potansiyelin olmadığı söylenebilir.

Şekil 1. Ankete katılım sağlanan iller ve anket sayıları

Ankete katılan 2045 adet amatör balıkçının 926 tanesinde (%45,3) Amatör Balıkçı Belgesi (*ABB*) mevcut iken 1119'unda ise (%54,7) bulunmamaktadır. Ankete katılan deneklerin yaşları 14 ile 69 arasında değişim göstermektedir. Amatör balıkçıların yaş gruplarına göre *ABB*'ne sahip olma durumları Tablo 1'de verilmektedir. Yaş grupları arasında belgeye sahip olma oranları arasındaki fark istatistiki olarak önemli bulunmuştur (X^2:156,802; p<0,001). Genç ve orta yaş gruplarında ileri yaş gruplarına göre *ABB*'sine sahip olma oranı daha yüksek bulunmuştur (Şekil 2).

Tablo 1. Farklı yaş gruplarındaki balıkçıların *ABB*'ne sahip olma durumları

Amatör Belge	Yaş Aralığı					X^2	*p*
	14-24	25-35	36-46	47-57	>58		
Evet	134	436	265	69	22	155,404	<0,001
Hayır	43	366	501	164	45		
Toplam	177	802	766	233	67		

Şekil 2. *ABB*'sine sahip olma durumunun yaş gruplarına göre dağılım

Ankete katılan balıkçıların eğitim düzeyleri nispeten yüksek bulunmuştur. Deneklerin %42,3'ü üniversite mezundur. Eğitim düzeyleri ile *ABB*'sine sahip olma durumları arasındaki fark istatistiki olarak önemli bulunmuştur (X^2:19,922; p<0,001) (Tablo 2). Genel olarak eğitim durumunun artması ile *ABB*'sine sahip olma oranında bir artış olduğu görülmektedir (Şekil 3).

Tablo 2. Farklı eğitim düzeylerindeki balıkçıların *ABB*'ne sahip olma durumları

Amatör Belge	Eğitim Düzeyi					X^2	*p*
	İlkokul	Ortaokul	Lise	Yüksek Okul	Üniversite		
Evet	37	106	361	142	280	19,922	<0,001
Hayır	91	115	470	150	293		
Toplam	128	221	831	292	573		

Şekil 3. *ABB*'sine sahip olmanın eğitim durumuna göre dağılımı

Amatör balıkçıların aylık gelir düzeyleri gruplandırıldığında Tablo 3'deki gibi değişkenlik gösterdiği tespit edilmiştir. Aylık gelir düzeyleri ile *ABB*'sine sahip olma durumları arasındaki fark istatistiki olarak önemli bulunmuştur (X^2:73,671; p<0,001) (Tablo 3). Aylık gelir düzeyindeki artışa bağlı olarak *ABB*'sine sahip olma oranında bir azalma görülmektedir (Şekil 4).

Tablo 3. Farklı gelir düzeylerine sahip balıkçıların *ABB*'ne sahip olma durumları

Amatör Belge	Aylık Gelir (₺)									X^2	*p*
	0-500	5001-1000	1001-1500	1501-2000	2001-3000	3001-4000	4001-5000	5001-7000	7001 >		
Evet	80	42	96	219	237	125	67	32	28	73,671	<0,001
Hayır	20	16	127	272	319	183	87	52	43		
Toplam	100	58	223	491	556	308	154	84	71		

Şekil 4. *ABB*'sine sahip olmanın gelir durumuna göre dağılımı

Amatör balıkçıların balıkçılık tecrübeleri gruplandırıldığında Tablo 4'deki gibi değişkenlik göstermiştir. Balıkçılık tecrübesi ile *ABB*'sine sahip olma durumları arasındaki fark istatistiki olarak önemli bulunmuştur (X^2:154,184; p<0,001) (Tablo 4). Balıkçılık tecrübesindeki artışa bağlı olarak *ABB*'sine sahip olma oranında bir azalma görülmektedir (Şekil 5). Balıkçılığa yeni başlayanların *ABB*'sine sahip olma eğilimlerinin eski balıkçılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Farklı balıkçılık tecrübesine sahip balıkçıların *ABB*'ne sahip olma durumları

Amatör Belge	Balıkçılık tecrübesi (Yıl)									X^2	*p*
	0-3	4-7	8-11	12-15	16-19	20-23	24-27	28-31	32 >		
Evet	158	232	151	112	73	61	57	29	53	154,184	<0,001
Hayır	59	171	157	171	113	144	113	70	121		
Total	217	403	308	283	186	205	170	99	174		

Amatör Amaçlı Su Ürünleri Avcılığının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ (*AASADT*)'e sahip olan 1249 balıkçının 810 tanesi (%64,9'u) *ABB*'sine de sahip değil iken tebliğe sahip olmayan 796 balıkçının 309 tanesi (%38,8'i) *ABB*'sine de sahip değildir. *AASADT*'e sahip olma ile *ABB*'sine sahip olma durumları arasındaki fark istatistiki olarak önemli bulunmuştur (X^2:132,975; p<0,001) (Tablo 5). *AASADT*'e sahip olanların *ABB*'sine sahip olma oranın daha az olduğu görülmektedir (Şekil 6).

Şekil 5. *ABB*'sine sahip olmanın balıkçılık tecrübesine göre değişimi

Şekil 6. *ABB*'sine sahip olmanın *AASADT*'e sahip olma durumuna göre değişimi

Tablo 5. *AASADT*'e sahip olma durumuna göre balıkçıların ABB'ne sahip olma durumları

Amatör Belge	Tebliğe sahip olma durumu		X^2	*p*
	Evet	Hayır		
Evet	439	487		
Hayır	810	309	132,975	<0,001
Toplam	1249	796		

Ankete katılan balıkçıların 1470 kişisi (%71,88'i) daha önce hiç denetlenmediklerini beyan etmişlerdir. Denetlenen amatör balıkçılar ise ağırlıklı olarak Jandarma (%73,56) tarafından denetlendiklerini beyan etmişlerdir. Denetlenen balıkçıların %63,82'sinde *ABB*'sinin bulunmadığı belirlenmiştir. Denetlenme durumu ile *ABB*'sine sahip olma durumları arasındaki fark istatistiki olarak önemli bulunmuştur (X^2:28,555; p<0,001) (Tablo 6; Şekil 7).

Tablo 6. Denetlendikleri kurumlarına göre balıkçıların *ABB*'ne sahip olma durumları

Amatör Belge	Denetlenme durumu					X^2	*p*
	Gıda Tarım Hayvancılık Bakanlığı	Jandarma	Polis	Dernek Yetkilileri	Hiç Denetlenmedim		
Evet	40	153	7	8	718		
Hayır	77	264	7	19	752	28,555	<0,001
Total	117	417	14	27	1470		

Şekil 7. *ABB*'sine sahip olmanın denetlenme durumuna göre değişimi

Tartışma ve Sonuç

İnteraktif olarak yapılan bu çalışmada, iç sular'da avcılık yapan 2045 amatör balıkçıyla anket gerçekleştirilmiştir. *ABB*'sine sahip olma durumlarının yaş grupları, aylık gelir durumları, balıkçılık tecrübeleri, *AASADT*'e sahip olma durumları ve denetlenme durumlarına göre kıyaslanmalar yapılmıştır.

Ülke genelinde yapılan interaktif anket neticesinde 81 ilden 70 (%86) ilden amatör balıkçılar katılım sağlamıştır. İl bazında Türkiye'nin nüfus olarak en büyük illerinden olan İstanbul (254 kişi) en fazla katılım sağlamıştır. Bu çerçevede anket sonuçları ülkede iç sular 'da amatör balıkçılık yapan kişileri temsil ettiği söylene bilinir.

Ankete katılan 2045 adet amatör balıkçının 926 tanesinde (%45,3) Amatör Balıkçı Belgesine (*ABB*) sahip iken 1119 (%54,7)'unda ise bu belge bulunmamaktadır. Kuru 2013'de Ege Denizi İzmir kıyılarında yaptıkları tez çalışmasında ankete katılanların %82,5'inin *ABB* 'ne sahip olduğunu tespit etmiştir. Bu farklılığın çalışılan ortamdan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yaş gruplarına göre amatör balıkçıların *ABB*'ne sahip olma durumuna bakıldığında 14-24 yaş arasında 134 (%75,7) kişinin belge sahibi olduğu, 43 kişinin (%24,3) kişinin ise belge sahibi olmadığı, yaş grupları arttıkça belge sahipleri olma oranında bir azalma tespit edilmiştir. 47-69 yaş gruplarında belge sahibi olanların oranı %32,9 iken belgesi olmayanların oranı %67,1'dir. Genç ve orta yaş gruplarının daha yaşlı gruplara göre *ABB*'ne sahip olma oranı daha yüksek bulunmuştur. Ankete katılan 2045 amatör balıkçının 1568'sı (%76,6) 25-46 yaş yaş aralığında bulunmuştur. Genel anlamda emekli uğraşı olarak değerlendirilen amatör balıkçılığın bu çalışmada gençler arasında daha yaygın olarak çıkmasının nedeninin; internet kullanımının gençler arasında yaşlılardan daha yaygın olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Ankete katılan amatör balıkçıların eğitim düzeylerine bakıldığında en yüksek grubu lise mezunlarının oluşturduğu görülmektedir. Lise mezunları arasında *ABB* sahip olma oranı %43,4 iken, belgesi olmayanların oranı ise %56,4 olarak bulunmuştur. Eğitim düzeylerinin *ABB*'sine sahip olma durumları arasındaki ilişki istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,001$). Eğitim seviyesindeki artışa bağlı olarak *ABB*'sine sahip olanların oranında bir artış gözlenmektedir.

Amatör balıkçıların tecrübelerine göre *ABB*'sine sahip olma durumları arasında istatistiki farklılık bulunmuştur. Amatör balıkçılıktaki tecrübe arttıkça belge alma eğiliminde azalmalar gözlemlenmiştir. Yıllarca bu işle uğraşan ancak ciddi anlamda denetlenmeyen, denetlense bile kendisinden belge istemeyen insanların bu belgeye sahip olmak için zaman ve para harcaması çok mantıklı bulunmamaktadır. Genel eğilimin 'önceki yıllarda vardı soran olmadı o yüzden süresi dolduktan sonra tekrar almadım' şeklinde olduğu düşünülmektedir. 0-11 yıllık tecrübeye sahip amatör balıkçıların %58,2 si belge sahibi iken 12-23 yıllık amatör balıkçıların %36,4'ü belge sahibidir. 24-32 yıllık balıkçılık tecrübesine sahip amatör balıkçıların %31,3'ü belge sahibidir. Balıkçılığa yeni başlayan amatör balıkçıların belge alma oranı daha tecrübelilere göre daha fazla olduğu bulunmuştur (Tablo 4).

Amatör balıkçıların dört yılda bir Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından çıkartılan *AASADT*'e sahip olma durumları ile *ABB*'ne sahip olma oranlarına bakıldığında; tebliğe sahip olan amatör balıkçıların %35,1'i *ABB*'sine sahip iken, % 65,9'u *ABB*'sine sahip değildir. Bu durumun tebliği okuyan amatör balıkçıların *ABB*'sinin yasal bir zorunluluk olmadığını öğrenmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Amatör balıkçı belgesi olmayanlar genellikle internet üzerinde tebliğ ile yetinmekte oldukları düşünülmektedir.

Ankete katılan amatör balıkçılara şimdiye kadar hiç denetlendiniz mi ve denetlendiyseniz hangi kurum yada kuruluş denetledi sorusuna cevap olarak ilginç sonuçlar vermişlerdir. Amatör balıkçı belgesi olanların 718 kişi (%48,8) şimdiye kadar hiç denetlenmediğini, belgesi olmayan 752 kişi ise (%51,2) yine hiç denetlenmediğini beyan etmişlerdir. *ABB* olsun veya olmasın ankete katılanların %71,88'i hiçbir kurum yada kuruluş tarafından amatör balıkçılık adına hiçbir denetlenmeye tabi tutulmadığını beyan etmişlerdir. Ankete katılan 2045 kişinin 417 (%20,3)'si kendisini Jandarma kuvvetlerinin denetlediğini ifade etmiştir. Mete ve Yüksel 2014'de Seyhan Baraj Gölünde yaptıkları bir anket çalışmasında devlet kurumlarından beklentileriniz nedir sorusuna cevap olarak olta ve ticari balıkçılarının eğitilmesi cevabını bulmuşlardır. Türkiye genelinde yapılan bu çalışmada denetleme yetkisine sahip kurum ve kuruluşların amatör balıkçılıkla ilgili olarak denetimlerini artırmaları gerektiği söylenebilir. Dinçer vd. 2017'de yaptıkları bir çalışmada sportif olta balıkçılığının turizm açısından değerlendirmişlerdir. Sportif olta balıkçılığının turizm'in bir dalı olarak değerlendirilebilmesi için, amatör balıkçıların uygun bir eğitimle sertifikasyona tabi olması gerektiğini bildirmiştir. Ayrıca denetleyici kurumların denetim faaliyetlerini artırması gerekliliği konusuna dikkat çekmiştir.

Sonuç olarak amatör balıkçılığın sürdürülebilir olarak devamlılığı, ülke ekonomisine katkı sağlamak amacıyla gerekli olacak amatör balıkçı belgesini amatör balıkçılara tebliğ çerçevesinde uygun eğitimlere tabi tutularak verilmesi elzemdir. Amatör balıkçılığın ülkemizde geliştirilmesi içsu kaynaklarımızdaki balık stoklarının rasyonel bir şekilde kullanılabilmesi ticari avcılıkta olduğu gibi amatör balıkçılıkta da sertifikasyonunun zorunlu olması, balıkçılar tarafından gerekli kayıtların tutulması ve balıkçılığın yetkili kurum ve kuruluşlarca etkin bir şekilde denetimi ile mümkün olacaktır. Düzenli bir şekilde tutulacak kayıtları ile birlikte amatör balıkçılığın ekonomik boyutları, sosyal dokusu gibi konulara dikkat çekilmesi açısından önemli olacaktır. Denetleyici kurum ve kuruluşların uygun şekilde denetlemelerini yapması ile birlikte gelecekte sürdürülebilir amatör balıkçılık açısından eksiklikler yasal mevzuatların uygulanmasıyla önemli bir eko turizm potansiyeline sahip olunacaktır. Bu eksikliklerin giderilmesi halinde, amatör balıkçılığın özellikle ülkemizin kırsal kesimlerinde bulunan içsu kaynaklarında hem sosyal hem de ekonomik katkılar sağlayacağı muhakkaktır.

Teşekkür

Bu çalışma 4- 6 Ekim 2017 tarihleri arasında International Symposium on Limnology and Freshwater Fisheries sempozyumunda poster bildiri olarak sunulmuştur.

Bu çalışmanın yapılmasında emeği geçen Kürşat Durna, Doğancan Akbaş, Taner Şener ve değerli büyüğüm Ali Kömbe başta olmak üzere Amatör balıkçılığa gönül vermiş dernek başkanlarına, internet site yöneticilerine teşekkür ederiz.

Kaynaklar

Alimentarium, 2017. The history of fishing [cited 2018 Jan 05]. Available from https://www.alimentarium.org/en/knowledge/history-fishing

Arlinghaus R, Mehner T. 2003. Socio-economic characterisation of specialised common carp (*Cyprinus carpio* L.) anglers in Germany and implications for inland fisheries management and eutrophication control. Fishres 61(1): 19-33. doi: 10.1016/S0165-7836(02)00243-6

Arlinghaus R, Cooke SJ. 2009. Recreational fisheries: socioeconomic importance conservation issues and management challenges. In: Dickson, B., Hutton, J.,Adams, W.M. (Eds.), Recreational Hunting, Conservation and Rural Livelihoods. Oxford: Science and Practice. Blackwell Publishing. p. 39–58. doi: 10.1002/9781444303179.ch3

Ateşşahin T, Aslan E, Özmen MM. 2014. Elazığ İlindeki Amatör Balıkçıların Sosyo-Demografik Özellikleri Üzerine Bir Ön Araştırma, Yun Araş Bül. 1:41-50. doi: 10.17693/yunusae.vi.235404

Aydın M, Tunca S, Karadurmuş U, Durgun D. 2013. Rekreasyonel balıkçılığın faydalarının değerlemesi: Ordu örneği. Ege J of Fish and Aquat Sci. 30(4): 147-154. doi: 10.12714/egejfas.2013.30.4.01

Aydın M, Karapiçak M, & Balık İ. 2018. Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki Amatör Balıkçılığın Sosyo Ekonomik Analizi. Ecological Life Sciences. 13(1): 1-14. doi: 10.12739/NWSA.2018.13.1.5A0089

Barrella W, Ramires M, Rotundo MM, Petrere M, Clauzet M, Giordano F. 2016. Biological and socio-economic aspects of recreational fisheries and their implications for the management of coastal urban areas of south-eastern Brazil. Fisheries Management and Ecology. 23(3-4): 303-314. doi: 10.1111/fme.12173

Boucquey N. 2017. 'That's my livelihood, it's your fun': The conflicting moral economies of commercial and recreational fishing. J Rural Stud. 54(2017): 138-150. doi: 10.1016/j.jrurstud.2017.06.018

BSGM, 2017. Gıda Tatım ve Hayvancılık Bakanlığı, İstatistik ve bilgi Sistemleri daire başkanlığı (BİMER aracılığıyla). [Erişim Tarihi: 07.08.2017 https://www.tarim.gov.tr/BSGM]

Cooke SJ, Cowx IG. 2004. The role of recreational fishing in global fish crises. Bioscience 54(9): 857–859. doi:10.1641/00063568(2004)054[0857:TRORFI]2.0.CO;2

Dalkıran G, Baki B. 2009. Yalova İlinde Sportif (Amatör) Balıkçılık Yapan Kişilerin Yaş Grupları, Meslek Grupları ve Belgelerini Yenileme (Vize) Oranları Üzerine Bir Araştırma. XV. Ulusal Su Ürünleri Sempozyumu, 01-04 Temmuz 2009, Rize.

Dinçer İF, Atsız O, Kahraman CO, Çiftçi İ. 2017. Sportif olta balıkçılığının alternatif turizm kapsamında değerlendirilmesi. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. (4): 39-50.

Doğan K, Çağıltay F. 2012. İstanbul İlinde (Atatürk ve Galata Köprüsü) Sportif Olta Balıkçılığı Yapanların Sosyo Ekonomik Yapısına Yönelik Bir Araştırma, Türkiye'nin Kıyı Alanları ve Deniz Alanları IX. Ulusal Kongresi Bildiriler Kitabı, 14-17 Kasım, Antakya-Hatay. (1): 545-552.

Garlock TM., Lorenzen K. 2017. Marine angler characteristics and attitudes toward stock enhancement in Florida. Fisheries Research, 186(2017): 439-445. doi: 10.1016/j.fishres.2016.08.017

Graefe A, Mowen A, Covelli E, Trauntvein N. 2011. Recreation participation and conservation attitudes: differences between mail and online respondents in a mixed-mode survey. Hum Dim of Wild. 16(3): 183-199. doi: 10.1080/10871209.2011.571750

Hunt LM, Bannister AE, Drake DAR, Fera SA, Johnson TB. 2017. Do Fish Drive Recreational Fishing License Sales? N Am J Fısh Manage. 37(1): 122-132. doi: 10.1080/02755947.2016.1245224

Kuru, H. 2013. İzmir Körfezi Kıyı Şeridinde Yapılan Amatör Balıkçılığın Sosyo-Ekonomik Değerlendirmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans tezi, 45 s.

Mete OS, Yüksel F. 2014. Seyhan Baraj Gölü'ndeki Ticari ve Sportif Balıkçılığın Sosyo-Ekonomik Analizi. Bilim ve Gençlik Dergisi. (2): 1.

Pawson MG, Glenn H, Padda G. 2008. The definition of marine recreational fishing in Europe. Marine Policy. 32(3): 339-350. doi: 10.1016/j.marpol.2007.07.001

Pollock KH, Jones CM, Brown TL. 1994. Angler Survey Methods and their Applications in Fisheries Management. American Fisheries Society, Bethesda, MD.

Ryan KL, Trinnie FI, Jones R, Hart AM, Wise BS. 2016. Recreational fisheries data requirements for monitoring catch shares. Fisheries Management and Ecology. 23(3-4): 218-233. doi: 10.1111/fme.12151

Taylan B, Sayğı H, Bayhan B, Kaya M. 2017. İzmir İli Kıyı Şeridinde Amatör Balıkçılık. Yun Araş Bül. 17(4): 335-348 doi: 10.17693/yunusae.v17i31121.318341

TurkStat 2014. Turkey Statistical Institute. Domestic producer price index, June 2014; [cited 2015Jan03]. Availablefromhttp://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=15956

Tunca S, Ünal V, Miran B. 2012. A preliminary study on economic value of recreational fishing in Izmir Inner Bay, Aegean Sea (Turkey), EgeJFAS 29(2): 55-62. doi: 10.12714/egejfas.2012.29.2.01

Tunca S, Ünal V, Miran B, Güçlüsoy H, Gordoa A. 2016. Biosocioeconomic analysis of marine recreational fisheries: a comparative case study from the Eastern Mediterranean, Turkey. Fisheries Research, 174 270-279. doi: 10.1016/j.fishres.2015.10.025

Ünal V, Acarli D, Gordoa A. (2010). Characteristics of marine recreational fishing in the Çanakkale Strait (Turkey).Medıterr Mar Scı. 11(2): 315-330. doi: 10.12681/mms.79

Zengin M. 2013. An Overview of the Status of Recreational Fisheries in Turkey: Samples of Galata Bridge, the Dardanelles, and Lake Abant. Yun Araş Bül. 2013(2):12-14. doi: 10.17693/yunusae.v2013i21905.235423

https://www.tarim.gov.tr/BSGM. 13.08.2016 tarih ve 29800 sayılı Resmi Gazete. 4/2 Numaralı Amatör Amaçlı Su Ürünleri Avcılığının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ [Erişim tarihi: 20.11.2017].